

MANIFESTE patet ex historia, lassitudinem præcessisse hunc dolorem. Ait enim, quod cum in Quadragesima præterita plurimum laborasset dorso, incidit in lassitudinem longam, vnde dolor causatus est: qui dolor labor, à Græcis *πρωτον* dicitur. Sed *πρωτον* est affectus potius laboris, quam labor, & sequitur ex defatigatione: & sicut contingit hoc sponte fieri, ita quoque à causa extrinseca: sunt enim sæpe iidem morbi à causa extrinseca, qui à causa intrinseca fieri solent. Cum igitur soleant esse, & sint (vt 3. de Sanit. tuenda dicit Gal.) tres lassitudines diuersæ, quæ indigent diuersa curatione, quædam vlcerosa, quædam extensiuua, quædam apostemosa (vt ipse appellat) vnaquælibet istarum habet diuersas causas corporeas. Et quamuis à diuersis accidentibus extrinsecis fiat, sunt tamen semper eadem causæ coniunctæ proximæ. Vlcerosa fit propter humores acres erodentes, qui decurrunt ad locum læsum ex labore. Extensiuua fit, dum flatus tendit ad musculos, & facit extensionem. Apostemosa, composita est ex vtraque. Quærendum est, quæ nam lassitudo ex his tribus sit in hoc viro. Ex quo perseverauit illud idem, quod factum est à causa extrinseca: primò dixerim non esse vlcerosam, quia non audio perpeffum esse corrosionem in loco, sed tantum grauitatem quandam circa dorsum, ita vt non possit erigi: videtur enim tanquam clauum infixum habere in dorso. Nec est apostemosa, nam illa est cum maxima caliditate, & cum extensione, quæ rarissimè contingit, & illam semper sequitur febris. Ergo cum nec vlcerosa, nec apostemosa, relinquitur quod sit tensiuua propter humores crassos, vt denotat morbus, & perseverantia ipsius doloris. Refert enim ipse dolorem esse grauatium, fixum & permanentem in loco: dicit etiam, hæctenus eum ita perseverasse, licet variet secundum tempus. Credo igitur quod ab ea causa primitiua, videlicet à labore & nimio exercitio contigerit idem: quod in lassitudine spontanea contingit, vbi multiplicantur humores siue acres, siue calidiores, siue frigidiores, qui extensionem faciunt: vel apostemosam lassitudinem, quæ est à materia mista. Quoniam ergo humores plurimi sunt in corpore, à quacunque leui causa mouentur, & faciunt lassitudinem. Contigit id in hoc ex nimio labore dorfi: licet enim non adsit multitudo materiæ, nihilominus propter maximum dolorem relaxatæ sunt partes dorfi, arteriæ, & venæ, & nerui, & propterea incaluit membrum, & propter calorem apertæ sunt magis viæ: calor etiam attraxit, vnde materia defluxit, & ex ea causatus est dolor. nam non dicere, quod tanta esset materia frigida, quæ sponte defluxisset, sed contigit hoc violenter. Quod non fuerit materia multa, quæ potuerit hoc facere, habeo coniecturâ satis rationabilem. Habet corpus hoc membra sua principalia minimè præparata, vt generent humores pituitosos. Habet hepatis calidum, vt ex toto ambitu apparet, & quod potius calidos, quam frigidos humores generet. Præterea nunquam conquestus est de ventriculo: videtur ergo ventriculus calidus. Nec de ca-

A tarrhis conqueritur, & consequenter habet cerebrum calidum, quod nõ potuit generare humores frigidos, quantum ad naturalem dispositionem. Nihilominus patitur ægritudinē frigidam, quæ ægritudo non proportionatur suæ temperaturæ. Sed vnde contigit? Est mercator, vendit merces & manet in sua officina semper, & mala ratione victus vititur. Potuit ergo contingere hoc tum ratione dispositionis corporis, tum ratione cibationis, præcipuè tempore Quadragesimæ, in qua vsus est cibariis maximè generantibus humores crudos: qui dum habuissent occasionem à causa procatartica, & incaluisse dorsum, fecerunt morbum istum, de quo nunc conqueritur. Credo igitur defluxisse materiam frigidam ad locum à causis extrinsecis violenter, non ratione propriæ temperaturæ: nam propter malum victum & artem quam exercet, generatus est humor, ex quo dolor. Nemini dubium est, quod materia defluens congregatur in aliqua parte, & quod ex ea collectione fiunt duo: primò intemperies, quæ est frigida: secundò materia defluxa, quæ si frigida fuerit, refrigerabit locum: si calida, calefaciet: & itidem de passiuis dicendum. Vnde generatur intemperies in membro secundum affluxum materiæ. Materia frigida est, vt apparet ex dolore, & perseverantia longa doloris: iam enim est annus, & tamen resolutus non est ex aliqua parte, imò augetur potius. Materia frigida & viscida est, ergo probabile quod impresserit talem intemperie in membro ad quod defluxit. Secundò, dum materia ibi colligitur in neruis, musculis, & locis angustis, extenditur & flatuatur, & ex tali extensione causatur dolor. Istæ sunt duæ causæ doloris propriæ, vt altera possit inducere dolorem sine altera, vt rectè est interpretatus Auicenna sententiam Galeni: licet importunus Auerrois malè intelligat Galenum, vititur enim æquiocatione. Ex intemperie ergo primò causatur dolor: deinde extensione & solutione continui: ergo si vtrunque conuenit, & domiuatur hoc & illud, fit acutior dolor. Ego crediderim quod materia genuit intemperiem, & probabile est (loquor de materia fluxa) quod materia affecerit locum eadem intemperie, qualis ipsa est. Ideo non percipitur amplius dolor, quia æqualiter facta est intemperies in loco: & illud euenit (quod diximus in lectionibus de phrenitide) propter humorem biliosum existentem in capite, quando æqualiter occupat totum cerebrum, cerebrum non percipit amplius nocumentum, quia factum est tanquam hecticum: ita contingit in membro, vbi perseverauit diutius humor: facit enim membrum tanquam hecticum, vt æqualiter per totum membrum inducatur qualitas secundum naturam humoris. Et ideo non percipit dolorem, nisi quando flatuatur materia propter extensionem & solutionem continui, cum non possit percipere dolorē propter illam intemperiem habituatam. Hic adest intemperies permanens frigida, & materia suis temporibus flatuatur & extenditur: ergo secundum varietatē temporū dolor efficitur. Ista est ægritudo, ex qua sequitur